

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU

Muotoilun koulutusohjelma

HÄÄASU KALEVALAN HENGESSÄ -vaihtoehtoinen hääpukeutuminen

Annina Lybeck

Opinnäytetyö

Toukokuu 2011.

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Toukokuu 2011

Muotoilun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12A

80100 JOENSUU

p. (013) 260 6890

Tekijä

Annina Lybeck

Nimeke

HÄÄASU KALEVALAN HENGESSÄ – vaihtoehtoinen hääpukeutuminen.

Opinnäytetyö käsittelee vaihtoehtoista hääpukeutumista Suomessa. Työ on kvalitatiivinen, joka täyttää myös case-tutkimuksen kriteerit. Toiminnallisessa opinnäytetyössä valmistettiin yksi asu, joka esitettiin viidelle henkilölle.

Alkuhaastattelussa esitettiin 25:lle satunnaisesti valitulle henkilölle kuvia hääasuista ja kysyttiin heidän mielikuviaan hääpukeutumisesta. Tuloksen perusteella suunniteltiin Kalevala -henkinen hääasu morsiamelle. Hääasun mallikappale on valmistettu puuvillakankaasta ja puuvillavohvelista. Lopullinen hääasu valmistetaan pellavavohveli- kankaasta. Valmista asua koristavat kierätsymateriaalista valmistetut metallikorut.

Opinnäytetyössä on katsaus hääpukeutumisen historiaan Kalevalan aikakautena ja työssä vertaillaan muinaispuvun, kansallispuvun, perinteisen hääpuvun sekä teemahääasun suosiota. Suomessa hääparit valitsevat harvoin teemahäät ja kalevalaiset häät olisivat hyvä vaihtoehto. Teemahäät ovat tulossa muotiin Suomessakin ja tämän työn tarkoituksena oli kartoittaa historiallisen asun sopivuutta hääasuksi. Kalevalainen hääasu on vaihtoehto hääpareille, jotka ovat kiinnostuneita historiasta, seikkailukulttuurista, fantasia- ja roolipeleistä. Kalevala henkinen hääasu soveltuu myös teattereiden käyttöön.

Valmiin asun perusteella tehty strukturoitu haastattelu osoitti, että perinteinen hääasu on suomalaisten suosiossa. Teema- ja kansallispukuhäiden läpimurtoa saadaan vielä odottaa.

Kieli

suomi

Sivuja 35

Liitteet 8

Liitesivumäärä 10

Asiasanat

opinnäytetyö, kalevalaisuus, hääpukeutuminen, teemahäät

THESIS

May 2011

Degree Programme in Design

Sirkkalantie 12 A

80100 Joensuu

p. (013) 260 6890

Author

Annina Lybeck

Title

WEDDING DRESS IN THE SPIRIT OF KALEVALA – an Alternative Wedding Wear

This study focuses on an alternative wedding wear in Finland. The study is qualitative research meets the criteria of the case study. In the practise-based thesis, one dress was made and presented to five people.

In the open interview pictures of the wedding dress were shown to 20 randomly selected people, who were asked about their visions about the wedding wear. The wedding dress in the Kalevala spirit. The sample of the wedding dress is made from cotton fabric and cotton waffle cloth. The final wedding dress will be made from linen waffle cloth. Metallic jewellery from recycled material embellishes the ready outfit.

The thesis comprises a review to the history of wedding wear in the era of Kalevala and the popularity of the ancient dress, the national costume, the traditional dress and the theme wedding dress is compared. Wedding couples in Finland rarely choose a theme wedding and a Kalevala wedding would be a good alternative. Theme wedding are catching on also in Finland and the purpose of this study was to survey a historic outfit's suitability for being a wedding dress. The Kalevala wedding dress is an alternative for couples, who are interested in history, adventure culture, fantasy and role-playing games. The wedding dress in the spirit of Kalevala is also suitable for theaters' use.

The structured interview, based on the ready outfit, showed that the traditional wedding dress is popular in Finland. The breakthrough of the theme and national costume weddings is yet to come.

Language

Finnish

Pages 35

Appendices 8

Pages of Appendices 10

Keywords

Thesis, Kalevala, wedding clothing, theme weddings

Sisältö

1 Johdanto.....	5
2 Lähtökohdat.....	6
2.1 Kalevalakylä ja Kalevala Spirit.....	6
2.2 Viitekehys.....	7
2.3 S.W.O.T –analyysi	8
2.4 Aikataulu	9
3 Kalevalaisuus.....	9
3.1 Muinaispukuja.....	10
3.2 Suomalainen, karjalainen ja kalevalainen nainen.....	12
3.3 Elias Lönnrotin Kalevala.....	12
4 Vaihtoehtoinen hääpukeutuminen ja teemahäät.....	13
5 Hääasu Kalevalan hengessä.....	14
5.1 Alkumielikuvat suunnitteluvaiheessa.....	15
5.2 Kaavoitus ja malli.....	16
5.3 Koristelu ja kirjonta.....	17
5.4 Korut.....	18
5.5 Markkinointikysely	20
5.6 Kyselyn tulokset.....	22
5.7 Prosessikaavio	23
6 Hääasun kuvausjärjestelyt.....	25
6.1 Asun lopullinen stailaaminen	26
6.2 Kuvauspaikkana Brage.....	27
6.3 Valmiin hääasun esitteleminen.....	28
6.4 Hääasun videosesitys	29
7 Hääasun tulevaisuus.....	29
7.1 Markkinat ja mahdollisuudet.....	30
7.2 Prosessin arviointi	30
8 Pohdinta ja johtopäätökset.....	32
LÄHTEET.....	34
LIITTEET.....	35

1 Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee vaihtoehtoista hääpukeutumista Suomessa. Mielenkiintoni vaihtoehtoiseen hääpukeutumiseen heräsi kun koulussa järjestettiin v. 2008 kurssi, jonka aiheena oli suunnitella Kalevala Spiritille heidän varastossaan olevasta pellavavohveli-kankaasta tuotteita. Aihe tuntui omalta varsinkin, kun sen sai yhdistää fantasiaan, kansanperinteeseen ja mytologiaan. Kalevala on kiinnostanut minua aina. Luonnosteluvaiheessa piirsin kuvia morsiamesta ja sijoitin asun 1100-1300-luvulle.

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen ja täyttää myös case -tutkimuksen kriteerit, sillä kyseessä on yksi asu ja työn valmistuttua haastateltavia on vain viisi. Pienimuotoinen tapaustutkimus lienee paras kuvaus työlleni. Työt aloitin tekemällä alkuhaastattelun, jossa esitin kuvia hääasuista 25:lle henkilölle. Alkuvaiheen haastattelu oli tarpeen, jotta sain tietoa morsiamen hääasun mielikuvista. Vastajat olivat kaikki naisia iältään 20-50-vuotta. Tässä haastattelussa esitin kuvia muinaispuvusta, kansallispuvusta ja viikinkiaikaisesta roolipelin hääpuvusta.

Ennakkohaastattelujen jälkeen aloitin hääasun lopullisen suunnittelemisen ja valmistamisen näiden tietojen pohjalta. Oma pukuni ei kilpailisi suosioista muinaispuvun eikä kansallispuvun kanssa. Ainoat todelliset kilpailijat olisivat värillinen hääpuku ja perinteinen hääpuku huntuiheen. Näistä kolmesta puvusta esitin kuvat vielä viidelle haastateltavalle selvittääkseni olisiko omalle hääasulleni markkinoita.

Opinnäytetyössäni on katsaus kyseisen aikakauden pukeutumiseen liittyviin perinteisiin. Vaihtoehtoista hääpukeutumista ja teemahääkäytäntöä on Suomessa jonkin verran. Ajatuksena on tuoda markkinoille myös historiallinen vaihtoehto, sillä fantasiapelit, seikkailukulttuuri ja roolipelit ovat nykypäivän nuorten ja nuorten aikuisten suosiossa. Myös uudelleen avioituvat vanhemmat hääparit haluavat pukeutua arvokkaasti ja perinneasut ovat olleet suosiossa. Hääasuni voisi olla hyvä vaihtoehto myös tälle asiakaskunnalle. Hääasuun vaikuttivat lisäksi viidelle henkilölle tekemäni kysely, jonka perusteella valmistin teemahääasun Kalevalan hengessä.

2 Lähtökohdat

Työn lähtökohdaksi oli suunnitella pellavavohvelikankaasta morsiamelle soveltuva Kalevala henkinen hääasu. Ennakkohaastattelujen perusteella suunnittelin puvun, joka sijoittuisi aikakaudelle 1100-1300. Oma pukuni ei kilpailisi suosioista muinaispuvun eikä kansallispuvun kanssa, vaan olisi markkinoilla tarjoamassa vaihtoehtoa perinteiselle hääpuvulle tai värilliselle hääpuvulle. Halusin kartoittaa vaihtoehtoisen hääpukeutumisen markkinoita ja tuoda esille teemahäävaihtoehdon.

Suunnittelemaani hääasuun kuuluvat myös kierrätysmateriaalista valmistetut metallikorut. Koruissa on käytetty aikakaudelle ominaisia muotoja, esimerkiksi solki on pyöreä ja korvakorut lehden muotoiset.

Teemahäät ovat vähitellen tulossa muotiin myös Suomessa. Innostus teemahäiden järjestämiselle on heräämässä, sillä televisio ja internet tarjoavat tästä aiheesta runsaasti ohjelmia ja materiaalia.

2.1 Kalevalakylä ja Kalevala Spirit

Kalevalakylä tarjoaa kalevalaista ympäristöä ja palveluja aina teemapuistosta hotellimajoitukseen ja kulttuurimatkailuun. Kalevala Spirit on kuholainen yritys, joka edustaa ideologialtaan suomalaista kulttuuriperimää puhtaimmillaan. Tuote- ja palveluvalikoima on laaja: Ilmattaren ilmavat (asusteet), Kuuttaren kutomat (tekstiilit), Likkojen leikit (lasten tuotteet ja lelut), Ilmarisen iskemät (sepäntuotteet, veitset ja puukot), Tapion taivuttamat (puutuotteet), Turkkurin tuvasta ja Runonkeruu tammeet (kirjallisuus, musiikki, elokuva, painotuotteet). Tähän luetteloon olisi helppo lisätä valmistamani hääasu tai kokonainen hääasujen mallisto.

” Kalevalainen henki, Kalevala Spirit, on maailmankatsomus, elämäntapa ja asenne. Suomalaisessa kansanperinteessä yhdistyvät läheinen ja kunnioittava suhde luontoon sekä vastuu kanssaihmisestä. Olemme oman Sampomme takojia. Teemme ahkeruutemme ja luovuutemme avulla omaa Kalevalaamme. Yhdistämme kansalliseepoksen

hengessä ainutlaatuisella tavalla maku-, näkö-, kuulo-, haju- ja tuntoaistit kokonaisvaltaiseen elämykseen”(www.kalevalaspirit.fi).

Kalevala Spiritin edustaja otti minuun uudelleen yhteyttä keväällä 2011. Ilmoitin hänelle, että pukuni suunnitelmat etenevät ja olen aloittanut hääasun valmistamisen. Tulen myöhemmin esittelemään ideani heille kun opinnäytetyö on valmis ja asu esittelykunnossa kuvineen. Tämä tapahtuu touko-kesäkuussa 2011. Kalevala Spirit on kuitenkin vain yksi yritys, jolle asua esitellään. Muita mahdollisia yrityksiä tai kuluttajia ovat teatterit, kesäteatterit, harrastajaryhmät esimerkiksi roolipelaajat, kansanperinneharrastajat ja yksityiset kuluttajat.

2.2 Viitekehys

- Teoreettinen viitekehys tulee pukeutumisen historiasta ja perinnevaatetuksesta. Kalevalasta otan aikaan sopivia piirteitä huomioon suunnitelmassani, esimerkiksi nyörietykset ja puvun leikkauksen.
- Valmistan yhden asun, joka on morsiamen hääasu.
- Tutkimusmenetelmäni on tapaustutkimus ja kirjallisuuteen tutustuminen. Raportointini on laadullista eli kvalitatiivista.
- Tapaustutkimukseen liitän viidelle henkilölle tekemäni haastattelun koskien valmista hääasua

2.3 S.W.O.T –analyysi

Swot-analyysissä heikkoudet ovat mielestäni asiakaskunnan marginaalisuus ja aihe saattaa olla häitä suunnitteleville pareille vanhahtava. Lisäksi kankaan epätavallisuus saattaa olla syy olla valitsematta juuri tätä hääasua.

Uhat muodostuvat helpommin idean ja toteutustavan kohtaamattomuudesta tai siitä, ettei asiakaskuntaa löydy. Mielestäni uhka kääntyy kuitenkin mahdollisuudeksi hääasun kannalta. Tarkoituksena on elvyttää kansanperinnettä. Teemahäiden ja hääturismin edistäminen Suomessa elvyttäisi myös maatilamatkailua. Ulkomaille suunnattu markkinointi olisi mielestäni oiva tilaisuus viedä suomalaista designia ja ideointia maailmalle.

Hääasun vahvuudet löytyvät hääperinteen valtavirrasta poikkeavasta ideasta ja ainutlaatuisesta materiaalista. Ikimuistoisten ja ainutlaatuisten häiden keskeisellä paikalla ollessaan hääasu olisi mieleenpainuva kokonaisuus.

Kuva 1. S.W.O.T.

2.4 Aikataulu

Aikataulu muotoutui käytännön syistä kevään kattavaksi projektiksi. Suoritin samaan aikaan työharjoitteluani ja pitkät työpäivät rajoittivat nopeampaa etenemistä. Kirjastoihin pääsin työpäivän päätteeksi. Tammikuu 2011 oli varsinainen taustatietojen etsintävaihe ja varsinainen suunnittelutyö alkoi samaan aikaan. Helmi-maaliskuulla suoritin hääasun kaavoituksen, ostin materiaalit ja valmistin mallikappaleen asusta. Samaan aikaan aloitin kirjoitusvaiheen. Loppukevät kului kirjoituksen ja harjoittelun parissa.

Kuva 2. Aikataulukkaavio.

3 Kalevalaisuus

Kalevala on ensimmäisestä painoksestaan (1835) lähtien aina ollut jotain enemmän kuin pelkkä vanhojen kansanrunojen kokoelma. Kalevala käsitettiin pitkään osiensa summaa suurempana todellisuutena, jopa pyhänä kokonaisuutena. Eepoksen alkuvaiheet kytkeytyivät olennaisesti uuden kansakuntakäsitteen – suomalaisuuden- muodostumiseen ja kehitykseen 1800-luvulla (Piela, Knuutila & Laaksonen, 2008,190). Kalevala toi esiin historiallisia runoja luovan ja niitä vuosisatoja säilyttävän ajattoman suomensukuisen kansan kuin myös sen hengen tai johdatuksen, joka sai tämän heimon nimettömiksi jäävät jäsenet yltämään tähän suoritukseen. Kyse ei ollut vain hiipuvasta ja kaukaisesta

karjalaisesta kulttuuri-ilmiöstä vaan suomalaisuuden historiallisesta oikeutuksesta ja identiteetistä. Näin ollen eepoksen alkuperä ja runojen paikallisuus hämärtyvät, ja niistä tuli pian koko Suomen sankariajan muinaistaru, kirjoittaa Derek Fewster.

Karjala ja Kalevala on usein yhdistetty saman alueen ja saman heimon kansanperinteeksi ja tarustoksi. Kalevala-maailma sijoitetaan kuitenkin vain osittain näille seuduille. Heikki Meriläinen keräsi 1894 aineistoa Kalevala-maailmaa varten. Hän kuvasi kirjeissään Viljo Tarkiaiselle vuosina 1895, 1904 ja 1905 Väinämöisen Väinölää ja Pohjolaa, joiden olemassaolon hän oli havainnut keruumatkoillaan. Hänen mukaansa Itä-Kainuu ja Länsi-Viena (Vuokkiniemi, Suomussalmi, Kuhmon pohjoinen osa) ovat varsinainen taikamaailma, Väinämöisen Väinölä. Siellä vallitsi kaunis Ukko Ylijumalaan luottava sopusointu ja ihmiset lauloivat Väinämöisen syntytaikoja. Toisaalta oli olemassa Pohjola, johon kuuluivat Venäjän Karjalan pohjoisosa, Ruotsin Lappi ja alue Kainuun läntisestä osasta länteen päin (Kurki 2002, 121).

3.1 Muinaispukuja

Kalevalan kansan ulkonäkö on kiinnostanut taiteilijoita siitä lähtien, kun Erik Cainberg vuosina 1813-1816 suunnitteli Turun Akatemiataloon sarjan historiallisia reliefikoristuksia, joissa oli tarkoitus kuvata Väinämöistä. Esimerkkinä patalakki eli pitnilkka, jota Väinämöinen käytti, oli vakiintunut jo käyttöön Skandinaviassa ainakin 1700-luvulla. Cainbergin jälkeen haluttiin realistisempaa kuvausta Kalevalaisesta pukeutumisesta ja järjestettiin kilpailu, jonka voittajaksi valittiin Axel Gallèn, joka nousi suomalaisen muinaistodellisuuden ja Kalevalan kuuluisimmaksi tulkiksi.

Arkeologisiin löytöihin perustuvien muinaispukurekonstruktioiden esiintuominen oli tuolloin itsestään selvää. Muinaistieteet ja Kalevala haluttiin yhdenpitäviksi ja näin kumpikin osaltaan loisivat yhtenäistä kuvaa suomalaisuuden korkeasta iästä, omaperäisyydestä ja vertailukelpoisuudesta muiden maiden muinaissivistyksiin.

Vuonna 1893 esiteltiin Aino-puku yleisölle. Todennäköisesti Axel Gallèn vuonna 1891 valmistuneen Aino-tarun mukaan. Aino-asu koki suuren suosion vuosina 1900-1910,

kun siitä julkaistiin useita kuvallisia ompeluohjeita. Aino-puku sai juhla-asun merkityksen.

Muinaispuvun arvon saa vain tieteellisesti oikeaksi todettu puku, jonka alkuperä pystytään osoittamaan ja toteamaan aidoksi perustuen arkeologisiin hautalöytöihin ja muuhun tieteelliseen tutkimukseen. Mikä tahansa vanha entisajan käyttövaate ei saa muinaispuvun arvoa (Piela ym. 2008, 197-199).

Suomen naiset pukeutuivat eri tavalla kuin skandinaaviset sisarensa. Hautalöytöjen perusteella suomalaisen puvun osat olivat alusmekko, päällysmekko, esiliina, säärisiteet, päähine (naimisissa olevilla naisilla, tytöt käyttivät nauhoja hiuksissaan), neulakintaat ja viitta. Alusmekosta ei ole säilynyt tarpeeksi, jotta tarkkaa mallia voisi päätellä. Koska kankaat kudottiin kotona pystykangaspuilla, se todennäköisesti leikattiin siten, että sekä mekon että hihansuiden helma osuu kankaan päättöläntanauhaan. Siten niitä ei enää erikseen tarvinnut päärmätä.

Päällysmekko oli joko peplos-tyyppinen neliö tai kaksi suorakaidetta. Suomalainen nainen puki aina asuunsa esiliinan. Viitta oli suorakaiteen muotoinen. Säärisiteet olivat villaa, pituudeltaan noin kolmimetriset ja leveydeltään noin 10-12 cm. Myös viitta ja säärisiteet viimeisteltiin reunalautanauhoin ja putkihulpioin. Vyötä ja säärisiteitä kiinnittävät sukkanauhat kudottiin lautanauhoja käyttäen, ja niiden molemmat päät oli viimeistely kauniisti.

Rikkaat koristelivat esiliinansa, viittansa ja kaarihuntunsa runsain pronssispiraalikoristein. Spiraalikoristeisia viuhkoja saattoi näkyä myös sukkanauhojen päissä. Viikinkiajan alussa koristelu oli vaatimattomampaa ja spiraalit oli valmistettu paksummasta pronssi- tai messinkisekoitelangasta.

Rikkaimmilla oli puvussaank olkasoljet pitämässä päällysmekkoa paikallaan, usein suomalaisilla roikkui niistä ketjut. Ketjuista, enenevässä määrin viikinkiajan loppua kohden, roikkui tarvekaluja. Solkimalli viikinkiajan Suomessa oli aina pronssia ja malliltaan pyöreä. Sen koristelu vaihteli, ja viikinkiajan jälkeen solkimalli alkoi vaihdella hopeisesta hevosenkenkäsoljesta Länsi-Suomessa pronssiseen ovaalinmuotoiseen solkeen Savossa ja Karjalassa. Myös spiraalikoristelu muuntui muotien mukana. Köyhä nainen kiinnitti pukunsa toiselta olalta tai molemmilta puisilla tai luisilla pukuneuloilla tai sitten olalta kiinni ommellen.

Kiinnitin edellä mainittuihin yksityiskohtiin huomiota, kun suunnittelin hääpuvun koruja. Aikakauden vaatteita koristeluineen on säilynyt vanhoissa haudoissa vähän, joten jouduin turvautumaan omiin mielikuvitukseen suunnitellessani hääasukokonaisuutta koruineen. Koruja on sen sijaan säilynyt paljon enemmän joten aikakauden tyyliä oli helppo mukailla.

3.2 Suomalainen, karjalainen ja kalevalainen nainen

Lotta Svärd -järjestön piirissä tulkittiin Kalevalan naisia vuosina 1930-1944 eli ennen sotia ja sodan aikana. Aineistona on ollut Lotta Svärd -lehti, julkaisusarja ja kirjeopiskelutekstejä. Kalevalan naishahmoja tulkittiin nimenomaan suhteessa suomalaisiin naisiin. Niinpä viime aikoina kansanperinteen tutkijat ovat luonnehtineet Kalevalan naisia vahvoiksi ja tämä ajatus on tuttu suurelle yleisöllekin.

Tutkimallani ajanjaksolla Kalevalan naishahmojen päähyveiksi luettiin vahvuuden sijaan äidinrakkaus, pojalleen omistautuvaisuus, uhrautuvaisuus, epäitsekkyyys, uskollisuus, aitous ja taloudenpitotaito. Samat arvot liitettiin lottiin, kirjoittaa muun muassa William A. Wilson Kalevalan kulttuurihistoriassa. Kalevalaisia naisia ei samaistettu Lotta Svärd – järjestön julkaisuissa Karjalan naisiin, vaikka olisikin mahdollista ajatella, että he ovat suoraan eepoksen edustaman kulttuuripääoman jälkeläisiä. Sen sijaan Karjalan naiset yhdistettiin murheeseen ja itkuvirsiperinteeseen. Tämän rituaalisen genren on perinteisesti katsottu kuuluvan karjalaisille ja inkeriläisille naisille; herooisessa Kalevalassa se jäi marginaaliseksi (toim. Piela ym 2008, 240-251).

3.3 Elias Lönnrotin Kalevala

Elias Lönnrotin Kalevala on kansainvälisten eepos-kirjallisuuden mallien mukaisesti rakennettu taideluomus, kuvaa Anna-Leena Siikala. Samalla se on suomalaisen mytologian kuvaus siinä mielessä, että lähes kaikki kansanuskon myyttiset ainekset on mahduttettu eepokseen. Kalevalaa luodessaan Lönnrot nimittäin aikakaudelle tyypilliseen tapaan piti silmällä nimenomaan vanhakantaiselta vaikuttavaa kertomarusoutta täydentäen sitä loitsukatkelmilla. Molemmat lajit sisältävät myyttien aineksia, esimerkiksi

Sammon taonta ja ryöstö. On muistettava, että Kalevala on Lönnrotin käsissä muotoutunut runoelma. Myyttiset mielikuvat on Lönnrotin teksteissä muotoutuneet ja sulautuneet uusien kokonaisuuksien aineosiksi. Tästä syystä Kalevalaa ei voida kutsua suomalaisen mytologian tutkimuksen lähteeksi, vaikka sitä voikin pitää yhtenä suomalaisen mytologian esityksenä (Siikala 2008, 314). Tästä syystä meillä on erinomaisen kattava eepos Kalevalan perinnöstä nykypäivän suomalaisille.

4 Vaihtoehtoinen hääpukeutuminen ja teemahäät

Teemahäät ovat juuri nyt suosionsa huipulla. Teema voi toimia koko häiden 'punaisena lankana' tai sen voi toteuttaa vain osittain. Tavallisinta on valita väriteema. Kaikki värit ovat sallittuja, ja vain mielikuvitus on rajana. Väriteema voi näkyä vaikkapa vain kattauksessa, mutta useimmiten sitä noudatetaan myös morsiusparin vaatteissa. Väriteema valitaan usein sen tarkemmin ajattelematta, kun halutaan luoda harmoniaa häihin. Kun valitset vaatteita, verhoja ja muita arkisia asioita, valitset ne oman mieltymyksesi mukaan. Tämän vaikeampaa ei häiden väriteeman valitseminen ole, vaikka "teema"-sanan käyttö kuulostaakin mutkikkaalta. On vain valittava värejä, joista pitää ja jotka sopivat yhteen, ja pitäydyttävä niissä kattauksessa, koristeissa ja kukissa. Väriteemaa voi käyttää kaikkialla aina hääkakusta sulhasen alusvaatteisiin asti, mutta se ei tietenkään ole pakollista.

Keskiaikaisiin häihin löytyy paljon enemmän taustatietoa kirjastoista ja internetistä kuin esimerkiksi viikinkiajan häihin. Tämä kannattaa huomioida häitä suunniteltaessa. Kannattaa kuitenkin huomioida vieraslista ja molempien suku. Samoin kuin se, että ketään ei saa teemallaan loukata. Hyvä maku ja tahdikkuus tulee huomioida myös.

Häesuunnittelijoita on Suomessa vielä varsin vähän mutta heiltä voi saada hyviä vinkkejä teemaa suunniteltaessa. Internetissä voi halutessaan lukea muiden teemahäitään jo viettäneiden kommentteja ja käytännön ideoita toteutuksesta.

Ideoita teemahäihin:

- Musiikkityyli (jazz, rock, heavy, iskelmä, country)
- Aikakausi tai tyyliuunta (barokki, Belle Époque, keskiaika, 60-luku, 80-luku, tulevaisuus/sci-fi, maalaisromantiikka)
- Harrastus
- Vuodenaika
- Kansallisuus- ja kulttuuritaustat, uskonnolliset taustat
- Paikka: luonto, vesi, tanssilava, laiva
- Elokvat (gangsterit, Bollywood, Ansa & Tauno)

Suomalaisiin teemahäihin sopii aikakausi tai tyyliuunta varsin luontevasti. Mielestäni Kalevala on mielenkiintoinen ja suomalainen teema, jota kansanperinteen ystävä arvostaa korkealle. Kalevalasta on hyvin saatavilla taiteilijoiden näkemyksiä, samoin kuin historioitsijoiden vankkaa tutkimustietoa. Näiden faktojen perusteella voi helposti lähteä suunnittelemaan Kalevalaisia häitä. Ravintola-alan ammattilaiset pystyvät suunnittelemaan karjalaisiin häihin kansanperinnettä mukaillen viikinkiajan, keskiajan tai jopa varhaisempiin aikakausiin sopivan hääaterian juomineen. Pitopalveluhenkilöstö ja ravintolat antavat mielellään ehdotuksia tarjoiluja miettiville. Teemahäissä hääateria on osa hääteemaa, joten asiantuntijoiden apu on monille korvaamatonta. Teemaa myötäilevä tarjoilu, koristeet, kukat ja hääasut ovat parhaimmillaan ikimuistoinen kokonaisuus, johon kannattaa panostaa.

5 Hääasu Kalevalan hengessä

Morsiamen hääasun ensimmäiset luonnokset piirsin Q-itupajan ammatillisia opintoja varten vuonna 2008. Ajatus jäi hautumaan ja palasin morsiamen hääasun suunnitteluun uudelleen viime vuonna 2010. Lähtökohtana oli tehdä morsiamelle pellavavohvelikanainen, käyttökelpoinen hääasu. Lähestyin Kalevala Spiritin yhteyshenkilöä ideoitteni kanssa, mutta hän ei ollut vielä siinä vaiheessa myöntynäinen yhteistyöhön tässä projek-

tissa. Asiaa hankaloitti yhteyshenkilön vaihdos ennen projektini alkua. Päätin silti jatkaa ja yrittää markkinoida ideaani heille myöhemmin uudestaan.

Luonnostelu- ja piirrosvaiheen aikana tutkimme ryhmän kanssa kurssilla materiaalin värin-, valon- ja hankauksenkestoa. Totesimme, että punainen pellavavohveli päästi jonkin verran väriä. Tämän testituloksen jälkeen päädyin käyttämään morsiamen asussa vaaleaa pellavavohvelikangasta, vaikka ehkä jokin toinenkin yrityksen pellavavohvelikankaiden väreistä olisi saattanut olla aikaan sopiva. Alusmekko oli tarkoitus olla joka tapauksessa vaalea tai luonnonvaalea ja värjätty liivimekko olisi saattanut käytössä värjätä alusmekon vaalean värin. Nykypäivän morsiamelle vaalea hääpuku on tutumpi ja helpommin markkinoitavissa.

Ajatus uuden ja erikoisen materiaalin muokkaamisesta kankaasta valmiiksi asuksi tuntui vaatetusmuotoilijan näkökulmasta katsoen kiinnostavalta. Pellavavohvelikangas ei ollut minulle entuudestaan tuttua.

5.1 Alkumielikuvat suunnitteluvaiheessa

Ennakkohaastattelujen (Liite 1) perusteella päädyin mukailemaan kalevalaista tyyliä, sillä vastaajat kertoivat seuraavanlaisesti mieltymyksistään: ” Mikäli valitsisin muinaispuvun, haluaisin sen valmistettavan aidoista materiaaleista enkä pellavavohvelista.” (nainen, 45), ” Kansallispuku on nuorelle morsiamelle aika tätimäinen vaihtoehto, niitä pitää vain opettajat”. (nainen, 20), ” Pellavavohveli voisi sopia viikinkiaikaan ja 'larppaajien' viikinkiaikaiseen asuun, sillä heidän asunsa ovat usein vapaamuotoisempia. Tosi harrastaja valitsee kuitenkin mahdollisimman aidot materiaalit”. (nainen,28)

Moni vastaaja mielsi pellavavohvelin sopivan huonosti muinaispukujen tai kansallispuukujen materiaaliksi, joten valitsin Kalevalaa mukailevan mutta paremmin viikinkiaikaan sijoittuvan hääasun. Näin ollen valmistaisin hääasun, joka miellyttäisi roolipelaajia ja niitä vastaajia, jotka mielsivät puvun naisellisemmat leikkaukset romanttisemmiksi ja prinsessamaisemmiksi. Valmistamani hääasu tulisi näin ollen palvelemaan niiden kulluttajien tarpeita, jotka harrastavat roolipelaamista eli larppaamista tai muinaiskulttuurista muuten kiinnostuneita hääpareja.

5.2 Kaavoitus ja malli

Hääasun kaavoitus on lähinnä muinaista saksalaista tyyliä vuosilta 1100-1300. Moriamen liivimekossa on kiilat molemmissa sivusaumoissa, kuten talonpoikaistyylissä oli tavallista, sillä kankaat olivat kalliita ja niitä käytettiin säästeliäästi kaikki palat käyttäen. Liivimekon olkasaumat on ommeltu yhteen eikä vain kiinnitetty kankaankappaleita olkapäille solkien avulla kuten muinaispuvussa.

Kädentiet eli 'helvetinikkunat' vahvistin vinokaitaleella antamaan saumoille ryhtiä ja näin pyrin saamaan aikaan huolitellun vaikutelman. Mainitsemani 'helvetinikkunat' tulivat muotiin vasta 1300-luvun jälkeen Ranskassa, mutta halusin käyttää kyseistä mallia työssäni, koska kädenteiden linja luo mielestäni naisellisemmän leikkauksen pukuni. Kyseinen leikkaus puvussa ratkaisi vetoketju- ja nappiongelman.

Alusmekossa on vetoketju, vaikka aikakaudella vetoketjua ei vielä ollut. Vetoketju on keksitty Yhdysvalloissa vasta vuonna 1891. Alusmekon vetoketju ei kuitenkaan liivimekon alta näy. Nappeja ei hääasussani ole käytetty, koska napinläpi ei mekossa tulisi materiaalin vuoksi kestäväksi kauniina. Nyörietykset sopisivat aikakauden asuun, mutta luovuin niiden käytöstä, sillä puvun kangas ei laskeutunut kauniisti nyöritettyinä.

Luovuin myös aikakauden varsinaisista ompeleista lähinnä siitä syystä, että mikäli asu menisi suurempaan tuotantoon, olisi nykytekniikka ja koneompelu todennäköisimmät toteutustavat. Näin myös asun tuotantokustannukset tulisivat olemaan halvemmat. Täysin käsityönä tehtynä asun hinta tulisi olemaan liian korkea. Edullisempi ostohinta alentaisi kynnystä järjestää Kalevalaiset häät. Vertailin hieman internetissä eri yritysten ompelupalvelujen hintoja ja totesin, että saksalainen ompelimo teki keskiaikaisen naisten pitkän häämekon toimituskuluineen hintaan 150 euroa kun samanlainen kotimaisella ompelijalla käsityönä teetetty asu tuli maksamaan noin 650 euroa. Käsityöllä on hintansa. Kotimainen ompelija käytti työssään alkuperäisiä vanhoja ompelutekniikoita ja saksalainen puku valmistettiin koneellisesti tehdastyönä. Todennäköisesti oma hääasuni tulee menemään tehdastuotantoon juuri kustannussyistä. Toisaalta uniikkikappale on aina arvokkaampi täysin käsityönä tehtynä.

5.3 Koristelu ja kirjonta

Tutkin aikakauden kirjallisuutta ja totesin, että tyypillisiä kirjontamalleja ovat olleet esiliinoissa ja helmoissa spiraali- ja rastikoristeet. Päätin käyttää asussani vaaleilla ja hieman kiiltävöpintaisilla puuvillalangoilla tehtyjä kirjailuja. Tätä varten opettelin uuden taidon harjoittamalla peruskirjontapistoja. Kirjailuja tein liivimekon etukappaleen miehustaan pääntien ympärille ja alusmekon hihoihin olalta hihansuun käänteeseen saakka.

Kuva 3. Spiraalikirjontaa.

Liivimekon lanteilla helvetinikkunan eli kädentien alareunassa ja kiilakappaleessa on myös spiraaliköynnöskirjailua korostamassa hedelmällisyyttä ja naisellisuutta. Näitä alueita koristettiin muinaispuvuissa punaisin lautanauhoin, mutta halusin tulkita tätä ajatusta paremmin nykypäivään sopivin kirjailuin, jotka luovat kevyemmän vaikutelman suunnittelemilleni koruille.

Kirjonnan olisi voinut myös tehdä punaisilla tai sinisillä langoilla aikakauden sävyjä mukaillen. Valitsin kuitenkin vähemmän huomiota herättävät sävyt, koska mielestäni pukuun sopii paremmin vaaleat värit. Huomio kiinnittyy näin paremmin asun linjoihin ja leikkauksiin. Ajatuksena on korostaa naisellisuutta. Luonnostelukuvilla hahmottelin naisellisempiä muotoja puvun kiiloja sovittamalla.

Kuva 4. Luonnostelukuvia puvun mallista ja leikkauksista.

5.4 Korut

Korut on valmistettu kierrätysmateriaalista, kuten tarpeettomista löylykauhan kuppiosan valmispaloista, joita koulut käyttävät puutyötunneillaan. Rintakorun valmistin vasaroi-malla valmislevyn kuperaksi, käyttäen pyörövasaraa ja alasinta tukena. Porasin rintako-run reunoihin 3mm reiät neulaa varten, jonka taivuttelin pitkästä rautalangasta, käyttäen apunani pihtejä, vasaraa ja puristinta.

Korvakorut sekä lantiokäädyn tekemiseen puolitin ja paloittelin pyöreitä löylykauhan valmispaloja rautasaksilla. Muotoilin sopivat palat pyörövasaralla ja hioin reunat sileik-si. Korvakorut kiinnitin valmiskoukkuihin poraamistani rei'istä. Käätystä varten valmis-tin ketjulenkkejä, kunnioittaen vanhoja käsityöläistaitoja eli pujottamalla rautalankaa pitkään metallitankoon, jonka päässä on tangonläpi menevä reikä. Tämän jälkeen tanko laitetaan puristimeen ja rautalankaa kieputetaan tangon ympäri halutun lenkkimäärän verran. Tämän jälkeen tanko vedetään pois ja jousimaiseksi spiraaliksi jäänyt rautalanka leikataan katkaisupihdeillä lenkeiksi, jolla kiinnitetään käädyn helat toisiinsa kääntämäl-lä rautalankalenkin päät yhteen kärkipihdeillä. Muinaispukujen koruketjuissa oli kak-soislenkkejä.

Kuva 5. Muinaispuvun koruja, Kalmistopiiri, 2011.

Suunnittelemassani kaulakorussa on myös yksi hela ja sitä koristamassa meripihkahelmet, joita käytettiin Suomessa myös valuuttana. Kaulakoru on taivutettu paksusta rautalangasta ja sen päät on käännetty kärkipihdeillä spiraalin muotoon. Helmet on kiinnitetty ohuella ja taipuisammalla rautalangalla. Rautalanka on kiiltävämpää, joten se antaa viehättävän ja siron lisäyksen kiinnitystarkoituksensa ohella. Kaulakorun helan innoittaja oli Kuusamon Lämsän hopeinen kirvesriipus.

Kuva 6. Oma korusarja

5.5 Markkinointikysely

Esitin toisessa kyselyssäni kymmenen kysymystä viidelle naishenkilölle (Liite 2). Kysymykset liittyivät teemahäihin, hääpukuihin ja Kalevalaan. Kyselyyn vastanneet henkilöt olivat kaikki naisia iältään 20-47 vuotta. Naisten siviilisäätyjä olivat: naimaton, seurusteleva, kihloissa, yksinhuoltajaäiti ja eronnut. Valitsemani kohdehenkilöt edustivat kaikki eri säätyjä, jotka voisivat olla pukuni tulevia ostajia.

Ensiksi kysyttiin mielipidettä teemahäistä. Kysymykseen vastattiin teemahäiden olevan hyvä vaihtoehto perinteisille häille. Suomessa ei vielä olla valmiita vastaanottamaan teemahäitä. Jos vertaillaan Suomessa esitettäviä Satuhäitä ja Neljät häät -ohjelmia ulkomaisiin vastaaviin ohjelmiin, voidaan todeta että Suomessa ei olla vielä valmiita teemahäille. Suomalainen hääperinne on juurtunut syvälle kansan sydämiin.

Hääpuvun väriin liittyvässä kysymyksessä vastattiin, että perinteinen valkoinen hääpuku, jossa lisänä on käytetty yhtä väriä koristelussa tai muussa yksityiskohdassa, on tällä hetkellä suosittu valinta. Kyselyssäni nuoret naiset, iältään noin 20-23 vuotta, vastasivat haluavansa juuri tällaisen kaksivärisen 'prinsessapuvun', jossa menisivät naimisiin ensimmäistä kertaa. Vanhemmat naishenkilöt vastasivat haluavansa housupuvun tai värillisen hääasun. Kumpikaan 36-47 ikäisistä kyselyyn vastanneista naisista ei valitsisi kansanperinteeseen pohjautuvaa hääpukua.

Seuraavaksi kysyin mielipidettä muinaispuvun käyttämisestä hääasuna. Kysymykseen vastattiin, että muinaispukua voisi käyttää syys- tai talvihäissä. Toinen naisista, eronnut 47-vuotias, vastasi voivansa käyttää muinaispukua, mikäli se muuten sopisi häiden teemaan. Uudelleen avioituminen oli tässä vastauksessa muinaispuvun käytön perusteena. Nuoret naiset vastasivat, etteivät käyttäisi muinaispukua hääpukunaan. Puku ei edustaisi heidän tyyliään eikä käsitystä hääasusta.

Kalevalan tunnettavuutta kysyin seuraavaksi ja vastauksiksi sain Kalevalan kuuluvan kansanperinteeseen, yksi ei ollut tutustunut eepokseen ja kolmas nuoremmista naisista vastasi Kalevalan olevan kiinnostava teos. Vanhin vastaaja oli tutustunut Kalevalaan ja totesi sen olevan täynnä kiehtovia ideoita häiden teemaksi. Kalevalan tiedettiin olevan Suomen kansalliseepos.

Vohvelikangas pukukankaana todettiin mielenkiintoiseksi valinnaksi, joka saattaisi sopia tiettyyn tyyliin tai teemaan. Kaksi vastaajista kirjoitti vohvelikankaan olevan erikoinen valinta hääpukuun ja yksi ei mieltänyt materiaalia hääpukuun sopivaksi materiaaliksi. Pellavavohvelikangas miellettiin kylpytakkiin soveltuvaksi materiaaliksi paremmin kuin pukukankaaksi.

Teemahääpaketin ostamishalukkuutta vastaajat kommentoivat kukin eri tavalla. Nuorimmat eivät halunneet teemahäitä pakettina. Valmispaketti kiinnosti kyllä, mutta johonkin teemaan liittyen se ei saanut kannatusta nuorten naisten vastauksissa. 47-vuotias nainen vastasi voivansa ostaa kokonaisen hääpaketin ajan ja vaivan säästämiseksi ja teemahääpaketinkin jos sopiva hinta ja teema löytyisivät. Kaikkien naisten vastauksissa oli kustannusten säästäminen ja toivomus stressittömistä häistä.

Kysymyksessä 7 olin antanut kolme vaihtoehtoa hääpuvuista. Ensimmäisenä oli oma pukuni, toisena oli perinteinen prinsessamallinen hääpuku ja kolmantena oli vaalean vihreä juhlapukutyylinen hääpuku. Kaksi vastaajista valitsi minun pukuni. Toinen, nuori nainen 23-vuotta, valitsi pukuni sen pitkien hihojen vuoksi ja vanhempi vastaajista, nainen 47-vuotta, valitsi pukuni sillä perusteella, että avioituisi toista kertaa ja valkoinen hääpuku ei tulisi kysymykseen. Nainen, 36-vuotta, valitsi värillisen puvun ikänsä takia. Nuori, seurusteleva nainen valitsi prinsessapuvun, koska se oli ainoa hänen tyyliensä hääpuku.

Seuraavaksi kysyin, että kenelle teemahääasu sopii vastaajien mielestä. Nainen, 36-vuotta, vastasi, että nykypäivän hääparit haluavat antaa häävierailleensa erilaisen hääkokemuksen perinteisten 'tuolileikki' -häiden sijaan. Nainen, 47-vuotta, vastasi että teemahääasu sopii kenelle tahansa, joka harrastaa jotain tiettyä teemaa. Nuorimmat naiset vastasivat teemahääasujen sopivan kaikille halukkaille. Heille teema-asun valitseminen oli vain kiinnostuksesta kiinni. Myös muinaispuvun arveltiin menestyvän hääasuna.

Oman hääasuni menekkiä kommentoitiin seuraavanlaisesti: ” *Voisin kuvitella, että menesty kansanperinteen harrastajien keskuudessa.* ” ” *Historian harrastajien joukossa voisi menestyä.* ” ” *Uskon, että teemahäillä on menekkiä, joten tämä on yksi hyvä vaihtoehto.* ”

Viimeisenä kysymyksenä minulla oli, että tulisiko Kalevalaa markkinoida ulkomaille hääpakkettina. Vastaajat totesivat, että vaihtoehto on erikoinen, mutta voisi olla hyvä

ajatus jos on sukujuuria Suomessa. Vanhin vastaajista kirjoitti, että Kalevalan markkinointi esimerkiksi saksalaisille ei olisi hassumpi ajatus, sillä saksalaiset ovat kiinnostuneita suomalaisuudesta ja kansanperinteistämme. Hän uskoi silti, ettei ideasta ehkä kuitenkaan olisi markkinoiksi asti, sen verran pienestä kohderyhmästä on kysymys.

5.6 Kyselyn tulokset

Markkinakyselyni tulokset kertovat, että nuorten naisten iältään 20-30-vuotta eivät valitsisi kansanperinteitä mukailevaa hääasua ja teemahääasukin olisi epätodennäköinen valinta hääpuvuksi. Hääasun väri on eräs ratkaisevista tekijöistä kun kyseessä on uudelleen avioituva. Myös ensimmäistä kertaa avioituva, jolla on jo lapsia tai on iältään yli kolmekymmentäkuusi vuotta, ei valitsisi teema-asua tai perinteistä valkoista hääasua. Housupuku tai värillinen hääasu olisi varmin valinta molemmilla vanhemmista vastaajistani.

Nuoret naiset valitsivat perinteisen 'prinsessahääpuvun' tai valkoisen hääpuvun, jossa on yhtä tehosteväriä koristeluissa ja kirjailuissa. Esimerkiksi valkoinen hääpuku pinkein tai mustin pitsein sai kahden vastaajan kannatuksen. Kansanperinteeseen liittyvää hääpukua eivät vastaajani kannattaneet tyyliuuntauksen vuoksi. Hääteemalla pitää olla heidän mielestään vahvat perusteet mikäli teema valitaan. Hääparin tulee olla teemalle omistautuneita ja sukukin tulee huomioida. Kalevalaa ei pidetty parhaana teemana häille, mutta miksi ei jos asia kiinnostaa ja haluaa järjestää kansallisromanttiset häät. Vastaajien mielestä mielikuvituksella ei ole rajoja ja ainoa rajoitus tuntui olevan kustannukset. Teemahäät miellettiin kalliimmiksi järjestää kuin perinteiset häät.

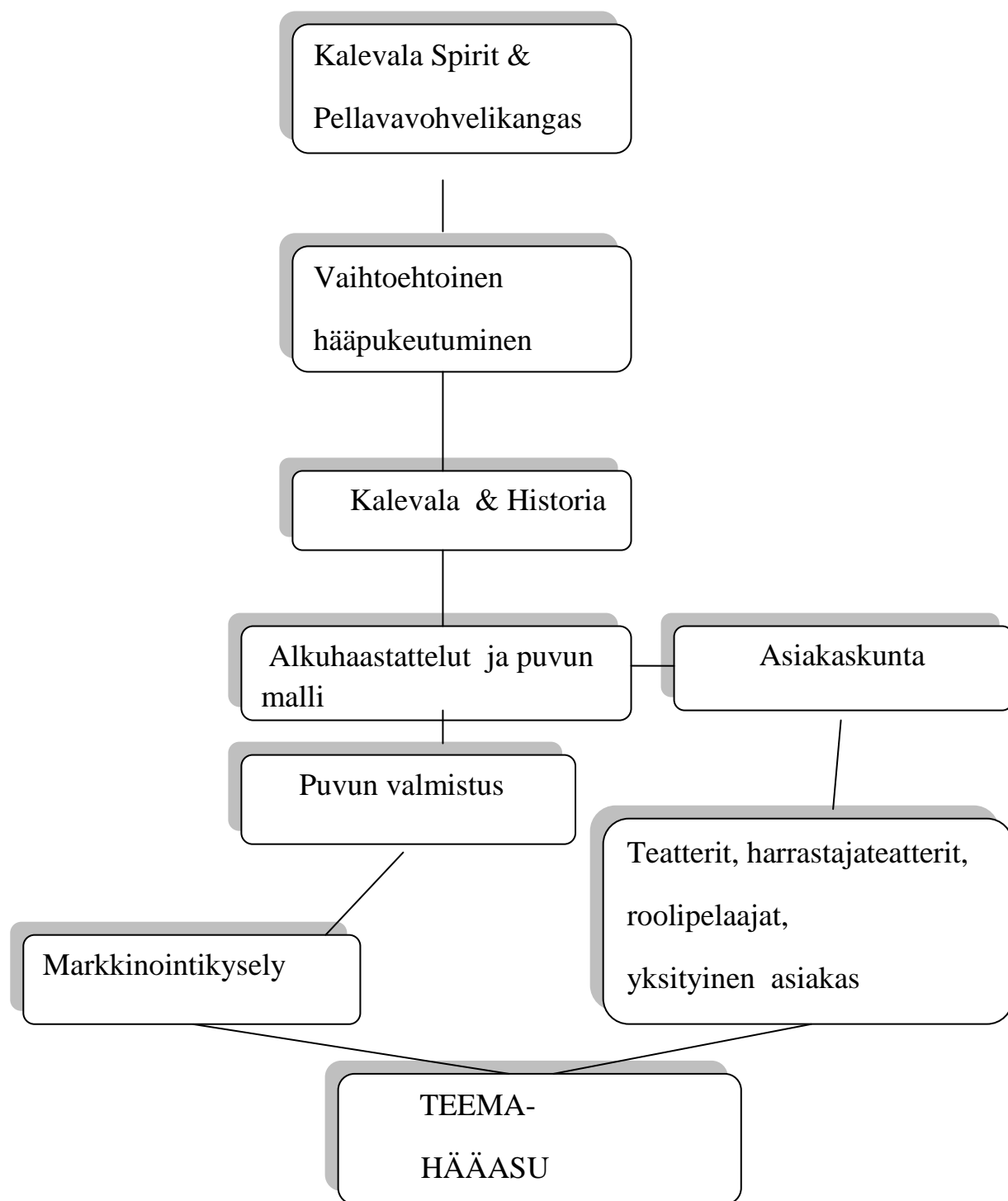
Teemahääpaketin puolesta oli 2-3 vastaajaa, mutta hekin rajasivat vastaustaan, että ehkä Kalevala ei olisi paras vaihtoehto teemahäille. Keskusteluissa moni muu teema sai enemmän kannatusta, esimerkiksi Hollywood-, musiikki- ja keskiaikateema.

5.7 Prosessikaavio

Prosessini aikana selveni työn 'punainen lanka'. Alkuvaiheessa hyväkin idea saattaa tuntua täydelliseltä, mutta kun kartoitetaan asiakkaiden mieltymyksiä tai kiinnostuksen kohteita, saatetaan havaita isoja eroja asiakkaan ja valmistajan mielipiteissä. Markkinat reagoivat herkästi muodissa oleviin trendeihin. Esimerkiksi jokin elokuva, joka käsittelee tiettyä aikakautta tai tyyllisuuntausta saattaa herkästi muokata ostajien mielikuvia.

Roolipelaajat suosivat esillä olevia teemoja kuten esimerkiksi kestopuoliksi keskiaika ja Taru sormusten herrasta sekä uusimpana ilmiönä vampyyriteema. Asiaa selkiyttämään laadin kaavion, josta ilmenee kuinka projekti kehittyi prosessin aikana.

Kaaviossa näkyy alkuperäisidean kulku valmiiksi tuotteeksi. Alussa oli idea, yritys ja materiaali. Pohdinnan jälkeen alkoi muotoutua ajatus vaihtoehtoisesta hääpukeutumisesta ja sen liittäminen historiaan ja Kalevalaan. Prosessi eteni haastattelujen jälkeen asiakaskunnan hahmottumiseen ja hääasun mallin syntyyn. Puvun valmistuksen jälkeen suoritettuna markkinointikyselyn (Liite 2) perusteella morsiamen vaihtoehtoinen hääpuku tulisi sijoittumaan kokonaisuudessaan teemahääasuksi, ja alkuperäinen suunnitelma Kalevala Spiritin pellavavohvelisesta hääpuvusta voidaan tämän jälkeen suunnata isommalle asiakaskunnalle. Kalevala -hääpuku on pienen kohderyhmän hankinta.

Kuva 7. Prosessikaavio.

6 Hääsun kuvausjärjestelyt

Sain hääsun kuvausvaiheeseen toukokuun alkupuolella. Malliksi sain tutun nuoren naisen, jonka kanssa lähdin neuvottelemaan kuvauksista ja aikataulusta. Saimme ajan sovituksi ja aloimme miettiä kampausta ja meikkiä. Päätimme, että kummatkin tehdään itse. Kampaasmalleja haimme lehdistä samoin kuin historiallisista elokuvista ja tv-sarjoista. Kokeilimme useampaa eri tyyliä ja päädyimme hyödyntämään mallin omia pitkiä hiuksia. Kampaussessioita varten tarvitsimme muutamia eri tapaamiskertoja. Lopulta löysin mieleiseni tyylin mallini hiuksiin.

Kuva 8. Pohjolan tytär -kampaus.

Valitsemamme kampaus on Pohjolan tytär- malli. Tämä soveltui myös mallin omista hiuksista tehtäväksi. Mallin hiukset pyöritettiin punoksille ohimoiden kohdalta. Tässä tyyliässä inspiraatio otettiin elokuvasta: 'Taru Niebelungin sormuksesta'. Tämä skandinaavinen taru on ollut innoittajana myös Tolkienin 'Taru sormusten herrasta'-trilogiaan, joka on roolipelaajien kestopuosikki. Kuva-asettelu on kunnianosoitus Kalevala korun mainoskuville, sillä yritys on menestyksekkäästi hyödyntänyt Kalevala-aihetta ja suomalaisuutta mainoskuvissaan ja kuvat tunnistetaan myös ulkomailla.

6.1 Asun lopullinen stailaaminen

Mallina toimivan nuoren naisen iho on vaaleansävyinen joten iho tarvitsi pohjustusta ja värivoidetta. Sävyt valittiin kuitenkin luonnollisista väreistä. Toinen vaihtoehto olisi ollut meikata malli dramaattisesti vahvoin värein ja näin saatu lopputulos olisi ollut vahvempi ja eläimellisempi. Pitäydyimme kuitenkin hillitymmässä vaihtoehdossa käyttäen luonnollisia ja jopa hempeitä sävyjä.

Kampaustyyliksi valittiin Pohjolan tytär. Kampaus on villimpi kuin perinteinen nutturakampaus, sillä mallin pitkät hiukset jäivät auki. Mallin tummat hiukset toimisivat 'kehyksenä' muutoin vaalealle puvulle ja luonnolliselle kasvomeikille.

Koruiksi valittiin omaa suunnittelua olevat kierrätysmateriaaleista tehdyt korut. Aidot pronssiset tai hopeiset korut ovat myös hyvä vaihtoehto. Hopeakorut mielestäni sopisivat parhaiten asuun. Suunnittelemini korujen muotoilu vastaa aikakauden tyyppillistä muotoilua.

Hääasun täydentäjänä käytin valmistamaani mustaa pitkää villakangasviittaa. Viitta on käytännöllinen lisäasuste hääasuun viileillä ja kylmillä säillä. Viitta on tehty suorakaiteenmuotoisista paloista ja kiinnittyy nyöreillä. Viitassa on myös huppu.

Hääasun kuvauksissa käytin asusteena meikkipussia, joka muodollaan jäljittelee muinaispuvun puukontuppea. Meikkipussiin mahtuu kännykkä, huulipuna ja puuteri. Myös pieni kampa ja nenäliina sopivat pussiin. Pussi on vyölle kiinnitettävä suhteellisen huomaamaton pieni lisä, johon saa mahtumaan kaiken tarpeellisen ja samalla se vapauttaa kädet. Meikkipussi voidaan valmistaa minkä tahansa värisenä halutaan. Koristeluna pussissa on ajalle tyyppillinen rastikuviointi. Mallikappale on valmistettu kokonaan käsin ja siinä on käytetty nappeina puuhelmiä. Kankaana on käytetty vohvelikangasta ja huopaa.

Kengiksi valitsin matalat kengät. Talvella morsian voisi käyttää turkissaapikkaita, matalat 'turkis-Uggsit' voisivat olla melko mielenkiintoinen lisä asukokonaisuuteen. Moni morsian kuitenkin haluaa käyttää korkokenkiä, heille ehdottaisin hääasun kanssa perinteisiä avokkaita.

Varsinaista hääkimppua en morsiamelle laittaisi. Tutkiessani hääkukkien käyttöä mieleeni tuli kukkien käyttö koristeina morsiamen hiuksissa ja hääpaikan koristeina. Morsiuskimppu tuli perinteeksi Pohjoismaissa 1770-luvulla, joskin se oli yleensä pieni rintakimppu. Vuosisadan loppuun mennessä se alettiin kiinnittää vyölle. 1800-luvulla myös koko puku saatettiin koristaa myrttiseppelein (kreikkalaisen rakkauden jumalattaren, Afroditen, kasvi), joissa oli hedelmällisyyttä kuvaavia appelsiininkukkia. Hääpukuni aikakaudella kukkakoristeita olisi saattanut olla hiuksissa tai pukukoristeena. Hääpaikan koristeena kukat ovat olleet aina käytössä aikakaudesta riippumatta.

6.2 Kuvauspaikkana Brage

Kuvauspaikaksi valitsin Bragen museon ulkoilualueen Vaasan Hietalahdessa. Paikka on lähellä ja alueella sai vapaasti kuvata pukuni. Toinen mahdollinen paikka olisi ollut Stundarsin perinnekylä Sulvalla. Sinne on kuitenkin varattava aika ja maksettava pääsymaksu sekä ajomatka vie noin puoli tuntia, joten kuvausten nopeuttamiseksi valitsin Bragen. Alue on talonpoikaistyylinen ja sopi siten pukuni taustaksi hyvin.

Kuvaa olisi täydentänyt upeasti sulhanen, mutta koska suunnittelin vain morsiamen asun, sulhasta ei tällä kertaa kuvattu. Jatkosuunnitelmissa oleva sulhasen asu voidaan kuvata myöhemmin erikseen ja yhdessä morsiamen asun kanssa.

Bragen alue on keskikesällä vehreydessään upea paikka, mutta näin keväällä oli tyytyminen vähempään vihreyteen. Saimme kuitenkin kuvat otettua ja olin itse tyytyväinen lopputulokseen. Kustannusten säästämiseksi kuvat otettiin itse. Ammattilaisen kame-roilla kuvat olisivat olleet laadultaan korkeatasoisempia, mutta ottamamme kuvat ovat tässä yhteydessä hyviä. Varsinaiset markkinointikuvat voisi asun ostaja halutessaan ottaa itse.

Kuva 9. Bragen ulkomuseoalue, Vaasa.

6.3 Valmiin hääasun esitleminen

Valmiin hääasun esityskuvat lähetän Kalevala Spiritille kesäkuussa 2011. Aikataulu muotoutuu opinnäytetyön valmistumisen mukaan. Yritys voi halutessaan sopia yhteistyöstä hääasun saattamisesta tuotantoon. Asua tulen esittelemään myös muille yhteistyötahoille esimerkiksi harrastajateatterille.

Esimerkiksi Kalevala Spirit saisi näin mallistoonsa morsiamen hääasun ja lisäsuunnitelmissa on lisäksi sulhasen hääasu. Samaa teemaa voi jatkaa vielä morsiuslasten hääasuilla ja muilla tekstiilituotteilla esimerkiksi huomenlahjoilla. Huomenlahjoiksi sopisivat erilaiset tekstiilituotteet vaikka kapiokirstujen täyttäjiksi liinavaatteista alkaen.

Harrastajateatteripuvustajat ovat pieni ammattikunta ja näyttelijät joutuvat usein itse ompelemaan tai teettämään esityspukuja. Tässä voisi olla hyvä markkinointikohde hääasulle. Kesäteatterit esittävät usein pukuni aikakauteen sopivia näytelmiä.

Mikäli Kalevala Spirit ei halua hääasua tällaisenaan, sitä voi helposti muokata valmistamalla uuden liivimekon yksinkertaisemmin leikkauksin ja perikalevalaisin ominaispiirtein. Tutkimukseni mukaan pelkistetty kahden kangaskappaleen 'vaippapuku', jossa kaksi kangaskappaletta on kiinnitetty olkapäiltä yhteen mekoksi, ei tulisi menestymään morsiamen hääpukuna, koska morsian haluaa olla hääpäivänään kaunotar ja huomion keskipiste.

6.4 Hääasun videoesitys

Kuvien valitseminen varsinaiselle esittelylevylle oli mielestäni melko haastavaa, sillä en ole aikaisemmin paljon tämän tyyppistä työtä tehnyt. Nyt opettelin tietotekniikan hienouksia ja osasin liittää kuvaa ja äänimateriaalia yhteen. Lopputuloksena on mainostarkoitukseen sopiva hääasun kuvaus, jonka esittäminen kestää alle kolme minuuttia ja hääasusta saa hyvän kuvan aidossa ympäristössä. Musiikin valinta kuviin oli mielestäni helppoa ja musiikkikappale tuo esiin hääasun ja morsiamena esiintyneen mallin herkkyyden. Lopputulos miellytti minua ja koeyleisöäni. Kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa ja kuvilla voi kertoa kokonaisen tarinan.

7 Hääasun tulevaisuus

Tällä hetkellä en suunnittele ryhtymistä yksityisyrittäjäksi ja ompelijaksi, joten luultavimmin oikea ratkaisu olisi mallin ja alkuperäisidean myyminen jollekin yritykselle. He hoitaisivat muokkaukset, valmistuksen, markkinoinnin ja myynnin. Myydyissä hääasuissa olisi suunnittelijan nimi mainittu ja korvauksena myydyistä asuista voisi olla yhdessä sovittu summa.

Esimerkiksi Kalevala Spirit on vahvasti yhteydessä Keski-Eurooppaan varsinkin Saksan alueelle. Saksaan kohdistuva markkinointi olisi luonnollisin väylä yritykselle viedä suomalaista designia ulkomaille, sillä yrityksellä on valmiit yritys yhteistyökanavat alueelle jo olemassa. Lisäksi saksalaiset ovat suomalaisen muotoilun ja kansanperinteen ystäviä. Suomalainen kansallisromantiikka myy Saksassa hyvin. Hääasuni ja Suomi voisivat olla markkinointi-idea häämatkailua suunnitteleville saksalaisille pareille.

Malliston jatkaminen sulhasen asusta morsiuslasten asuihin on jatkosuunnitelmissa. Tässä vaiheessa en vielä tiedä miten malliston suunnittelu etenee. Nähtäväksi jää miten morsiamen hääasu saa kannatusta ja siitä riippuen myös malliston tulevaisuus. Kyse on kuitenkin marginaalikohteryhmästä.

7.1 Markkinat ja mahdollisuudet

Markkinointikyselyn vastausten perusteella voidaan todeta, että hääasuni asiakaskunta on iältään 25-35-vuotiaita naisia, jotka ovat kiinnostuneita historiallisista hääteemoista. Yleensä nuori morsian valitsee perinteisen valkoisen hääpuvun ja viettää häitään totuttuun tapaan joko tanssihainä tai ravintolahainä. Teemahäät eivät ole vielä suosion huipulla, mutta niiden aika on tulossa. Nykypäivän morsianten yksilöllisyyden tavoittelu häissään on mielestäni jo noussut esille.

Markkinointikyselyni (Liite 2) osoitti, että erikoiselle teemalle ei ihan helposti osoitettu kiinnostusta ja Kalevala hääteemana tuntui oudolta. Keskiaikaiset häät tuntuivat tutulta, sillä keskiaikaisia hääohjelmia on esitetty myös suomalaisessa mediassa.

Hääasuni mahdollisuudet ilman mainoskampanjaa olisivat olemattomat, mutta tyylikkäällä mainonnalla uutta asiakaskuntaa voitaisiin saada kiinnostumaan kalevalaisista teemahäistä. Kampanja vaatisi keulahahmoksi julkisuuden henkilön tai innostuksen alkamiseksi menestyksekkään elokuvan tai teatterikappaleen.

7.2 Prosessin arviointi

Projektin alkuvaiheessa Kalevala Spiritin pellavavohvelikangas oli idean siemen, jota kehittelemällä ja testaamalla saatiin uusi idea. Pellavavohvelin soveltuvuus hääasun materiaaliksi oli haastateltavien mielestä hieman outo ja toisaalta mielenkiintoinen valinta. Materiaali miellettiin liian arkiseksi tai kylpytakkiin soveltuvaksi kankaaksi. Osa vastaajista piti pellavavohvelia erityisenä ja ainutlaatuisena materiaalina, joka saattaisi olla menestyskin. Vastaajien mielipiteet erosivat melko paljon toisistaan. Eroavaisuuksiin vastauksissa vaikuttivat lähinnä vastaajan ikä, siviilisääty ja oliko aikaisemmin ollut jo aviossa.

Kalevala oli kansalliseepoksena tuttu teos haastateltavilleni. Teosta pidettiin mielenkiintoisena ja kiehtovana mutta vanhahtavana. Osa vastaajista osasi nimetä Kalevalan hahmoja ja tiesi teoksen tapahtumista. Kansallisaarteeksi tiedetty teos herätti mielenkiintoa, mutta ei ollut ensisijainen teemahääideja. Kalevala-kylää ei Länsi-Suomessa tunnettu ja kalevalaisuus miellettiin kuuluvaksi Itä-Suomeen. Länsi-Suomessa ja Poh-

janmaalla kansanpelimanniperinne ja saaristolaisuus ovat suosituimpia aiheita häiden teemaksi. Huomasin, että kansanperinteen ja mytologian ihannoinnilla ja kannatuksella oli alueellisia eroja. Länsi-Suomessa kannatetaan saaristolais- ja pelimannikulttuurin perinteitä, Itä-Suomessa kalevalaisuutta ja lauluperinteitä ja Pohjois-Suomessa shamaani- ja Lappiin liittyviä perinteitä. On arpalettiä saada koko suomalainen kansakunta kiinnostumaan Kalevalasta ja hääteemaan soveltuvista asuista. Kohderyhmänä avioituvat hääparit ovat melko pieni asiakaskunta, joten tarvittaisiin Itä-Suomea suurempi markkina-alue, jotta kalevalainen hääasu menestyisi. Ulkomaille suuntautuva markkinointi tulisi kohdistaa turismiin ja valmiisiin matkapaketteihin sekä teemahäämatkailuun.

Valmistamani hääasu sopii mielestäni parhaiten teemahäihin. Aikakausi, johon asuni sijoitan on 1100-1300 tai keskiaika. Myös rauta-aika tai viikinkiteema mukailtuna sopii. Hääasuni sopii moneen käyttöön naisellisuutensa ansiosta. Nämä muokkaukset tein haastattelujen perusteella (Liite 1) ja totesin, että hääasu on useamman testihenkilön mielestä käyttökelpoisempi ja kauniimpi naisellisemmaksi muotoiltuna. Täysin kalevalainen ,vaippapuku- tyyppinen, hääasu ei saanut kannatusta 'säkkimäisyytensä' vuoksi. Jokainen morsian haluaa olla hääpäivänään kaunis ja korostaa naisellisuuttaan. Nuoremmat morsiamet haluavat olla hääpäivänään prinsessoja ja hääpuku on kokonaisuuden kannalta erittäin tärkeässä osassa.

Hääasun korut ovat myös kokonaiskuvan kannalta tärkeitä. Aidoista materiaaleista kuitenkin kullasta, hopeasta ja pronssista valmistetut korut ovat ehdottomasti parhaat ja kalleimmat valinnat hääpuvun koruiksi, mutta teemahäissä voi myös soveltaa ja käyttää kierrätysmateriaaleja. Varsinkin nuoret roolipelaamista harrastavat parit voisivat käyttää valmistamiani koruja teemahääasussaan. Häiden budjetti määrittää hankintojen määrän ja laadun.

Hääasuun liittyy olennaisesti morsiamen kampaus. Morsiamen hiusten malli määräytyy hiusten pituuden ja hääasun mukaan. Mitä halutaan korostaa ja minkälainen on kokonaisuus? Kampaussmallilla voidaan luoda kokonaisuus, joka on täydellinen paketti puvun ja korujen kanssa. Kokonaisuus on tärkeä, sillä morsian on kaiken huomion keskipisteenä häissään.

8 Pohdinta ja johtopäätökset

Koko prosessista opin suunnittelun tärkeyttä. Hyväkin idea saattaa markkinointitutkimuksen myötä muuttua tai ideaa saatetaan joutua muokkaamaan asiakaskunnalle sopivammaksi. Koko projektin onnistumisen kannalta alkuhaastattelu ja ennakkotutkimustyö osoittautuivat tärkeiksi osa-alueiksi. Muoti vaihtelee ja samoin vaihtelevat mieltymykset. Asiakkailta on ennakko-odotuksia ja tietynlaisia käsityksiä häistä ja teemoista. Myös alueellisilla perinteillä on merkittävä osuus tuotteen menestyksen kannalta. Mikä toimii jollain alueella ei toimikaan toisella alueella, ja kansanperinteen vaikutus on huomioitava.

Hääasun valmistaminen alkuperäisidean pohjalta muuttui matkan varrella. Opin muuttamaan suunnitelmaa ja kääntämään vastoinkäymiset vahvuudeksi. Kuten projekteissa yleensäkin, on yllätyksiin varauduttava varasuunnitelmalla. Huomasin ilokseni, että teemahää-ohjelmia oli media täynnä. Useampi televisiokanava lähettää näin keväällä ja kesällä hääohjelmia. Seurasin näitä ohjelmia koko projektin ajan innokkaasti ja huomasin, että hääparit edelleen miettivät hyvin tarkkaan yksityiskohtia ja teemoja häihinsä liittyen. Ohjelmista havaitsi budjettien erot sekä mieltymysten toteuttamisen vaikeudet ja monissa häissä ideat olivat jopa ryöstäytyä käsistä. Myös harrastukset näkyivät hääteemoissa.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että valmistamani morsiamen hääasu soveltuu useampaan aikakauteen naisellisten leikkausten ja herkän toteutuksen ansiosta. Hääasu palvelee useampaa käyttäjää kuin alun perin suunnittelin, sillä vaikka toteutin morsiamen asun kalevalaisessa hengessä, se on useammalle aikakaudelle soveltuva. Asiakaskunta on laajempi ja käyttötarkoituksiakin on enemmän aina teatteripuvusta harrastajien suosimaan roolipelaajan asuun ja teemahääasuun (Liite 8).

Kuva 10. Esittelykuva (Liite 8).

LÄHTEET

Kurki, Tuulikki 2002. Heikki Meriläinen ja keskusteluja kansanperinteestä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Hakapaino Oy, Helsinki.

Piela, Ulla & Knuuttila, Seppo & Laaksonen, Pekka (toim.)2008. Kalevalan kulttuurihistoria. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.WS Bookwell Oy, Porvoo.

Kalevalaspirit, 2011. www.kalevalaspirit.fi

Katajahovi, 2011. <http://www.katajahovi.org/SatuHovi/indexKatajahovi.html>

Muu kirjallisuus:

Isotalo, Merja. Talon tavat ja väen vaatteet. Suomalainen tapa- ja vaatetuskulttuurin opinto-opas. Maa- ja kotitalousnaisten keskus. Tummavuoren kirjapaino Oy, Vantaa 1999.

Kemppinen Iivar, Kadonnut Karjala. Karjalan Liitto ry. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy, Joensuu 1977.

Kuvateos Gallen-Kallela, Axel.

Köhler, Carl. A History of Costume. Dover Publications, Inc. New York 1963.

Sarmela, Matti (toim.). Pohjolan häät. Vaasa oy, Vaasa 1981.

Whyte, Kathleen. Design in Embroidery. 1969.

LIITTEET

LIITE 1. Alkuhaastattelulomake 1kpl

LIITE 2. Kyselylomake 1kpl

LIITE 3a & 3b. Luonnostelukuvia 2kpl

LIITE 4-8. Esittelykuvia 5kpl.

LIITE 1

Suulliset alkuhaastattelukysymykset

1. Minkä seuraavista puvuista valitsisit ? (Esillä 3 kuvaa)
2. Miksi? Mainitse muutama peruste valinnallesi.
3. Värillinen vai valkoinen puku, mikä miellyttää sinua?
4. Mitä materiaalia kuvittelisit pukujen olevan?

Käyttäisitkö näkemiäsi pukuja? Kyllä___ Ei___ Missä?_____

LIITE 2

Ole hyvä ja vastaa seuraaviin kysymyksiin koskien vaihtoehtoista hääpukeutumista.

1. Mitä mieltä olet teemahäistä?

---

2. Kummanko värin valitsisit hääpukuun valkoisen vai värillisen? Perustele vastauksesi.

---

3. Pitäisitkö hääasuna muinaispukua?

---

4. Mitä mieltä olet Kalevalasta?

---

5. Mitä mieltä olet vohvelikankaasta pukukankaana?

---

6. Ostaisitko valmiin Teemahäpäketin? Jos ostaisit niin miksi?

---

7. Mieluisin puku, valitse seuraavista ja perustele muutamalla sanalla.

A)

B)

C)

---

8. Kenelle teemahääasu sopii?

---

9. Onko tällaisella hääasulla menekkiä?

---

10. Tulisiko Kalevalaa markkinoida ulkomaille hääpakettina?

LIITE 3 a. Luonnostelukuva.

LIITE 3 b. Luonnostelukuva.

LIITE 4. Esittelykuva.

LIITE 5. Esittelykuva.

LIITE 6. Esittelykuva.

LIITE 7. Esittelykuva.

LIITE 8. Esittelykuva.